РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба адресувати на адресу „SVOBODA".

# СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXIII. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. Дж., субота 18-го вересня 1915. Ч. 110. VOL. XXIII. JERSEY CITY, N. J., Saturday, September 18, 1915. N. 110.

# ВЕЛИКА РІШАЮЧА БИТВА НА ПІВНОЧИ.

## ПІНСК ЗДОБУТИЙ.

## Союзні війска уступили над ріку Стрипу.

## Велике невдоволенє в Росії з причини відложеня думи.

### ВЕЛИКА БИТВА О ЗЕЛІЗНИЧИЙ ШЛЯХ ВИЛЬНА-РОВНО.

ЛОНДОН, 16. вересня. — **На східнім терені війни відбувають ся тепер величезні змаганя двох міліонових армій на довгій лінії, яка тягнеть ся майже без перестанку від „Піньских болот" аж до Балтійського моря. Чим більше союзні війска зближають ся до головного шляху, тим сильнійший стрічають вони опір зі сторони Москалів.**

**О посіданє сего головного шляху відбудуть ся ще дуже тяжкі і кроваві битви. Обі сторони доцінюють велику воєнну вартість отсего шляху і тому ті змаганя треба буде окупити ще дуже великими жертвами в людях.**

**Коли би Москалям удало ся оборонити і недопустити Німців до занятя сего шляху, тоді Німці були би приневолені на зиму цофнути боєву і оборонну лінію далеко назад, правдоподібно над Буг і над Німен.**

**Колиж Німцям удасть ся заняти сей шлях протягом короткого часу, російська головна армія буде приневолена уступити далеко на схід. Втрата сеї зелізниці мала би для Москалів ще і дальші дуже лихі наслідки: російська армія задля брану відповідних зелізничих шляхів не мала би спромоги перевести новий наступ.**

**З огляду на незвичайну вагу отсеї великої битви на північи, неудачі та успіхи на полудневій лінії (т. є. в Галичині і на Волини) мають лише підрядну вартість і не можуть мати великого впливу на загальне воєнне положенє. Навпаки, успіхи на північнім терені війни будуть мати безпосередний вплив на розвій дальших воєнних операцій на полудни.**

Союзні війска зближають ся на цілій лінії до висше згаданого шляху. Вони є віддалені від него місцями всего 10 до 25 амер. миль. Коли осінні дощі не перешкодять дальшим операціям, то можна надіяти ся, що протягом одного-двох тижнів союзні війска будуть мати в своїх руках цілий зелізничий шлях. З огляду на се, що Німці перейшли вже ріку Дину і здобули зелізничий шлях між Вильною і Динабурґом, входить в рахунок лише шлях на лінії Вильна-Ліда-Барановичі-Ровно.

### КРОВАВА БИТВА В ОКОЛИЦІ ПІНСКА.

БЕРЛІН, 15. вересня. — В околиці Пінска відбуваєть ся велика битва. Москалі кинули тут нові сили, щоби здержати похід союзних війск, але без успіху.

Урядові вісти доносять:

**„Кровава і завзята битва в околиці Пінска триває дальше. Наші війска здобули становища неприятеля і гонять Москалів в напрямі міста. Число полонених зросло на 700."**

### ПІНСК ЗДОБУТИЙ. — 780 ПОЛОНЕНИХ МОСКАЛІВ.

БЕРЛІН, 16. вересня. — Головна німецька кватира доносить, що армія Макензена здобула місто Пінск.

Урядовий звіт звучить:

**„По кровавій боротьбі нашим війскам удало ся переломити російську оборонну лінію. В отсій битві полонили ми 6 російських офіцирів і 774 салдатів та здобули 3 машинові кріси.**

**„Ціла область між ріками Припетию а Ясьолдою і місто Пінск опинили ся в руках наших війск."**

Здобутє Пінска означає новий успіх союзних війск. Місто Пінск лежить 180 кільометрів на схід від Берестя литовського і є віддалене всего 40 кільометрів від головного зелізничого шляху Вильна-Ровно.

Місто Пінск лежить вже в мінській ґубернії. Мінську ґубернію, подібно як і обі сумежні ґубернії: могилевську і вітебську, замешкують переважно Біло-Русини.

### АРМІЯ КНЯЗЯ ЛЕОПОЛЬДА МАШИРУЄ ДАЛЬШЕ НА БАРАНОВИЧІ.

БЕРЛІН, 15. вересня. — Головна німецька кватира доносить отсї вісти про дальші успіхи армії баварського князя:

**„Армія князя Леопольда перейшла на цілій лінії ріку Щару, полудневий доплив Німену, і машерує скорим кроком в напрямі Баранович."**

### ВІЙСКА ҐАЛЬВІЦА ЗБЛИЖАЮТЬ СЯ ДО ЛІДИ. — 900 ПОЛОНЕНИХ МОСКАЛІВ.

БЕРЛІН, 15, вересня. — Німецькі війска під командою ґен. Ґальвіца зближають ся до Ліди, яка лежить при головнім шляху Вильна-Ровно. Страти неприятеля великі.

Урядовий звіт подає отсї вісти:

**„Армія ґен. Ґальвіца переслідує Москалів в напрямі Ліди. Німецькі війска находять ся у віддаленю 16 кільометрів від головного зелізничого шляху. Москалі уступають з поспіхом дальше на схід, оставивши в наших руках понад 900 полонених."**

### ВИЛЬНА ОКРУЖЕНА З ТРОХ СТОРІН.

БЕРЛІН, 15. вересня. — Перстень довкола Вильни з кождою хвилиею чимраз сильнійше затісняєть ся. Помимо сильного опору Москалів удало ся німецьким війскам прогнати неприятеля зі сильних становищ на північ і на захід від міста і зближити ся на віддаль стрілу до міста.

Урядове донесенє подає отсї вісти:

**„Перстень довкола Вильни чимраз тіснійший. Наші війска зближають ся до міста рівночасно з трох сторін. Москалі, утративши сильні становища на північ і на захід від Вильни, уступають. Упадок Вильни може наступити кождої години."**

### ГОЛОВНИЙ НАСТУП НІМЕЦЬКИХ ВІЙСК НА ДИНАБУРҐ.

БЕРЛІН, 15. вересня. — Велика битва на північнім сході зближаєть ся скоро до кінця. Цілий лівий берег ріки Дини находить ся вже в посіданю німецьких війск. Упадок Динабурґа мусить наступити протягом короткого часу.

Урядовий звіт німецького головного штабу звучить:

**„Німецькі війска під командою Гінденбурґа зближили ся на кілька миль до Динабурґа. Головний наступ в околиці Динабурґа вже розпочав ся. Німецькі війска посувають ся в напрямі міста рівночасно від північи здовж Дини і від полудневого заходу здовж зелізничого шляху Вильна-Динабурґ."**

—o—

### СОЮЗНІ ВІЙСКА В ЦЕНТРІ УСТУПИЛИ НАД РІКУ СТРИПУ.

ВІДЕНЬ, 15. вересня. — Міністерство війни оголосило отсї вісти з поля битви:

**„Майже на цілій лінії в Галичині і на Волини відбуваєть ся тяжка битва з великими стратами для неприятеля.**

**„Уступаючи перед великою перевагою Москалів знад середущого Серета, заняли союзні війска корисні становища над Стрипою.**

**„На північний схід від Бучача панує спокій.**

**„Над Дністром і над границию Бесарабії відбили наші війска всї напади неприятеля."**

Віддаленє Серету від Стрипи є 15 до 20 кільометрів. Союзні війска уступили лише від середущого Серета назад. Горішна часть Серета (коло Залозець) і устє Серета до Дністра находить ся все еще в руках німецьких і австрійських війск.

### ПОБІДА СОЮЗНИХ ВІЙСК КОЛО ЦЕБРОВА. — 1.911 ПОЛОНЕНИХ МОСКАЛІВ.

ВІДЕНЬ, 16. вересня. — Австрійський ґенеральний штаб доносить, що наступ російських війск на цілій лінії здержаний. Всї напади Москалів відбито, в деяких місцях союзні війска перейшли вже до офензиви.

Урядовий звіт звучить:

**„Всї зусиля Москалів, щоби розломити нашу боєву лінію у східній Галичині, показали ся безуспішними. Вчера неприятель перевів кілька сильних нападів над середущою Стрипою, не зважаючи на великі жертви в людях і амуніції. Всї ті напади зістали відбиті.**

**„Наші війска на полудне від Залозець перевели успішно протинапад на сильні російські становища в селі Цеброві. Село Цебрів здобули наші війска приступом. 1900 салдатів і 11 офіцирів попало ся в наші руки. Крім того стратили Москалі 3 машинові кріси.**

**„Також коло Бучача перевели наші війска з великим успіхом напад на російські становища."**

Село Цебрів лежить між Озірною а Тернополем, 15 кільометрів на захід від Тернополя.

### НА СХІД ВІД ДУБНА ВІЙСКА БЕМ-ЕРМОЛІЯ ПОЛОНИЛИ 800 МОСКАЛІВ.

ВІДЕНЬ, 15. вересня. — Зусиля Москалів, щоби переломити боєву лінію австрійських війск на Волини показали ся безуспішними.

Урядове донесенє звучить:

**„На північний схід від Дубна Москалі перевели кілька сильних нападів на наші становища, але без успіху. Неприятель потерпів величезні втрати в убитих і ранених. Наші війска взяли притім в полон 800 салдатів, між тими 6 офіцирів, та здобули 3 машинові кріси."**

### БИТВА НА ЛІНІЇ НОВО-АЛЕКСИНЕЦЬ І НОВО-ПОЧАЇВ.

ВІДЕНЬ, 16. вересня. — Урядовий звіт австрійського головного штабу звучить:

**„На Волини в околиці Ново-Алексинця наші війска прогнали Москалів зі заколїв.**

**„Коло Ново-Почаєва Москалям удало ся 14 с. м. в кількох місцях перейти на західний берег Ікви. Однак вже на другий день наші війска прогнали їх назад за ріку. Притім потерпіли Москалі великі страти."**

### ПОСЛІДНИЙ УРЯДОВИЙ РОСІЙСЬКИЙ РАПОРТ.

ПЕТРОҐРАД, 16. вересня. — Російський ґенеральний штаб подає урядово отсї вісти з поля битви на Волини і в Галичині:

**„На північний схід від Дубна заняли наші війска місцевости Кораблище і Погорільці. Німецькі союзники стратили в отсій битві 57 офіцирів і 2.593 жовнірів в полонених, одну гармату і 7 машинових крісів. Однак, коли неприятель одержав нові скріпленя, наші війска уступили назад.**

**„В околиці сіл: Гладки і Воробіївна (на північний захід від Тернополя) наші війска полонили 5 офіцирів і 547 жовнірів.**

**„Над рікою Стрипою, на полудневий захід від Тернополя, наші війска заняли Беняву. На захід від Теребовлї по довшій битві здобули ми ліс коло Буркалова і село Золотники, беручи 1.500 Німців і Австрійців в полон".**

Навіть з російського рапорту виходить, що цілий дотеперішний наступ Москалів відбував ся лише на просторі між середущим Серетом і середущою Стрипою. Однак Москалям не удало ся досі заняти жадного важнійшого міста ні містечка.

Що тичить ся знова числа полонених, яке подають російські рапорти, то вони є в більшій части неправдиві. Російські рапорти нарочно украшають ся великими числами полонених, щоби надати побідам російської армії більше значінє і красший вигляд на зверх.

### НАСТУП МОСКАЛІВ В ГАЛИЧИНІ КОШТУВАВ ЇХ ВЕЛИЧЕЗНІ ЖЕРТВИ В ЛЮДЯХ.

ВІДЕНЬ, 14. вересня. — **З поля битви в Галичині надійшли вісти про величезні страти Москалів в людях в часі послідних кількох днів.**

**З оповіданя російських офіцирів, які дістали ся в полон, показуєть ся, що російський ґенеральний штаб видав полудневo-східній армії приказ за всяку ціну здержати дальший похід німецьких союзників в Галичині. Страти Москалів над Серетом в убитих і ранених переходять всї страти в попередних битвах.**

—o—

### ЗАСІДАНЯ ДУМИ ВІДЛОЖЕНІ.

ПЕТРОҐРАД, 16. вересня. — **Президента міністрів Ґоремикіна уповажнив цар відложити засіданя думи. Ся вість викликала серед населеня велике пригнобленє.**

### ЗАПОВІДЖЕНІ РЕФОРМИ НЕ ПЕРЕВЕДЕНІ. — МОЖЛИВИЙ ВИБУХ РЕВОЛЮЦІЇ.

ЛОНДОН, 16. вересня. — **З Петроґраду доносять, що засіданя думи зістали відложені аж на половину падолиста. Рішенє царя в тій справі наспіло до Ґоремикіна, президента міністрів, і до Родзянка, президента думи.**

**Ґоремикін відбув опісля довшу нараду з військовими і цивільними властями Петроґраду і Москви в справі поступованя на случай неспокою. Родзянко радив знова цілий день з провідниками поодиноких партій.**

**Між кабінетом а думою є замітне велике напруженє. Більшість думи, яка складаєть ся з ліберальних і поступових елементів, виготовила цілий ряд предложень на реформи, з яких деякі вже тепер підчас війни мали бути ухвалені і переведені в житє. Також було загальне домаганє утвореня кабінету „народної оборони".**

**Тимчасом всї ті надії завели. Ґоремикін поїхав до головної воєнної кватири до царя, щоби порадити ся щодо дальшого політичного пляну. Повернувши назад до Петроґраду, заявив він, що правительство не годить ся на впроваджуванє під сю пору жадних реформ, бо уважає їх передчасними.**

Розлом між правительством а думою може потягнути за собою дуже сумні наслідки для Росії.

Посол Мілюков, провідник одної із найсильнійших ліберальних партій в російській думі, мав перед кількома днями в отсей спосіб висловити ся: **„Коли нас пішлють назад домів, ми вернемо за кілька тижнів назад, але у зовсім иншім настрою".**

Заграничні політики предсказують, що отсей спосіб поступованя російського правительства може легко викликати загальне заворушенє, якого наслідки нині ще не дадуть предвидіти.

### ЦАР МАВ ОГОЛОСИТИ АМНЕСТІЮ ДЛЯ ПОЛІТИЧНИХ ВЯЗНІВ.

РИМ, 15. вересня. — **З Петроґраду доносять, що російський цар оголосив амнестію (дарованє кари) всім політичним вязням в Росії.**

**Число осіб, які сидять під сю пору в російських тюрмах за політичні переступи і злочини, оцінюють на 100.000.**

Урядового потвердженя сеї вісти з Петроґраду ще нема, тому і отсю телеграму треба уважати покищо лише за поголоску.

### РУМУНІЯ ГОТОВИТЬ СЯ ДО ВІЙНИ З АВСТРІЄЮ.

РИМ, 16. вересня. — **З Букарешту доносять, що румунські війска відійшли вже над австрійську границю. Кождої хвилї можна надіяти ся, що війна між Румунією і Австрією розпічнеть ся.**

**Між Румунією, Сербією і Грецією прийшло до спільного порозуміня.**

**Болгарія на підставі умови, заключеної з Туреччиною, позістане правдоподібно і на дальше невтральною.**

# ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

**Український Народний Союз** се одинока українська народна орґанізація, яка відповідає законним вимогам всіх стейтів Злучених Держав і Канади.

**Український Народний Союз** се одинока українська народна орґанізація, котра приняла справедливу систему плаченя членських вкладок після літ.

**Український Народний Союз** се одинока українська народна орґанізація, яка дає певну запоруку, що зможе сповнити всї свої зобовязаня зглядом своїх членів.

**Український Народний Союз** се одинока українська народна орґанізація, котра старає ся також о моральне і просьвітне піднесенє своїх членів.

Цілию Українського Народного Союза є зєдинити в одну громаду всіх Українців, мешкаючих в Америцї, без огляду на їх полїтичні чи партійні переконаня або релїґійні почуваня, нести матеріяльну поміч членам і їх родинам на случай смерти, калїцтва або невилїчимої слабости члена, ширити серед своїх членів і їх дітий просьвіту і науку через видаванє часописи, просьвітних книжок і дїточої ґазетки.

Членом Українського Народного Союза може стати кождий Українець; мущина у віцї до 50 року житя, женщина до 40 року житя.

Вступне до У. Н. Союза без огляду на клясу обезпеченя і вік виносить $2.00. В тій сумі містить ся вже належитість за грамоту, відзнаку, книжочку і статут.

## ГОЛОВНІ КОРИСТИ ДЛЯ ЧЛЕНІВ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА Є СЛЇДУЮЧІ:

На случай смерти члена родина померлого члена отримає посмертну запомогу і то в цїлости в такій сумі, на яку член був обезпечений.

В Українськім Народнім Союзї є отсих 6 кляс обезпеченя:

| | | | |
|---|---|---|---|
| Кляса А на ...... | $ 250.00 | Кляса C на ...... | $1000.00 |
| Кляса АА на ...... | $ 500.00 | Кляса ВВ на ..... | $1500.00 |
| Кляса В на ...... | $ 750.00 | Кляса СС на ..... | $2000.00 |

Мущина може належати до кождої довільної кляси обезпеченя т. є. від $250.00 до $2000.00, а женщина лише до обох перших кляс т. є. від $250.00 до $500.00.

**Кождий член платить через цїле житє що місяця сталу вкладку, відповідно до кляси обезпеченя і після віку, в котрім приступив до У. Н. Союза.**

На случай калїцтва або невилїчимої слабости член отримає **запомогу з фонду убогих** без ріжницї на його клясу обезпеченя після принятої скалї, котра слїдує:

| | | | |
|---|---|---|---|
| За утрату ока ............ | $100.00 | За невилїч. слабість річно по | $100.00 |
| За утрату руки ............ | $200.00 | За менші калїцтва почавши від | $ 25.00 |
| За утрату ноги ............ | $200.00 | | |

Кождий член дістає часопись „Свободу" три рази в тиждень і просьвітні видання.

Кождий член Укр. Нар. Союза, мущина чи женщина, має право записати свою дитину до Укр. Нар. Союза і платити за них до „Народного Фонду" по 25 цнт. місячно, за що отримає дїточу ґазетку „Цьвітку", а на випадок смерти дитини, родичі отримають посмертну запомогу по своїй дитині в сумі $200.00 на покритє коштів лїченя і похорону дитини. Зі сего повинні користати наші члени і записувати свої дїти до У. Н. Союза. Для них подвійна користь: за 25 цнт. місячної вкладки обезпечують свою дитину на $200.00 посмертної запомоги, а крім сего дістають для дітий поучаючу ґазетку.

Український Народний Союз виплатив за 21 лїт свого істнованя т. є. по день 31-го липня 1915 р., **$1.293.505.00 (один мілїон двістадевятьдесять три тисячі пятьсот пять долярів)** посмертного і запомог своїм членам. В однім 1914 роцї Укр. Нар. Союз виплатив посмертного по померших членах на суму $178.400.00 (сто сїмдесять вісїм тисяч чотириста долярів). В тім самім роцї виплачено членам У. Н. Союза за калїцтва і невилїчимі слабости запомоги на суму $7.600 (сїм тисяч шістьсот долярів). В тімсамім роцї виплачено родичам по померших дітях членів $4.850 (чотири тисячі вісїм сто пятьдесять долярів). З повисшого можете переконати ся, що У. Н. Союз осушив неодну слезу нещасливих вдів і сиріт, калїк і хорих, даючи їм матеріяльну поміч в найприкрійших хвилях їх житя на чужинї в Америцї.

Від 1-го січня 1915 р., то значить за послїдних сїм місяців, Укр. Нар. Союз виплатив посмертних запомог з фонду посмертного по померших членах на суму $46.680.72 (сорок шість тисяч шість сот вісїмдесять долярів і 72 цнт.). За тойсам час виплачено запомоги з фонду убогих за калїцтва і невилїчимі слабости членам Укр. Нар. Союза на суму $4.165.00 (чотири тисячі сто шістьдесять пять долярів). **Тут треба пригадати, що члени, які взяли запомогу з фонду убогих в р. 1915, свого посмертного не нарушили.** Їх посмертне як було, так і тепер є цїле; воно не зменьшило ся через побранє запомоги. Члени, які взяли запомогу з фонду убогих, мають повне право до свого посмертного. Над сим варто подумати і застановити ся, чи є се чесні люди, котрі горлали на всї заставки, що Укр. Нар. Союз не дає запомог своїм членам за їх житя на випадок калїцтва або невилїчимої слабости. Висше наведені числа самі за себе говорять.

За дїти Укр. Нар. Союз в часї сїм місяців т. є. від часу уведеня в житє нової реформи по день 31-го липня с. р. виплатив родичам посмертне по їх померших дітях на суму $1.400.00 (тисяч чотириста долярів). Що тепер скажуть ті панове, котрі кричали, що Укр. Нар. Союз не виплачує посмертного по померших дітях?

Крім повисших запомог Укр. Нар. Союз виплатив досить поважну суму на просьвітні цїли як: на стипендії, просьвітні видавництва, книжки, жертви і т. п.

## МАЄТОК УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

З днем 31-го липня 1915 р. У. Н. Союз числив 6.003 членів, з власний маєток в тімсамім часї виносив **$213.034.78.**

## БІЛЯНС
з днем 31-го липня 1915 р.

| Стан чинний: | | Стан довжний: | |
|---|---|---|---|
| Ґотівка .............. | 126.901.54 | Фонд посмертний ........ | 41.462.96 |
| Морґечі .............. | 51.250.00 | „ резервовий ........ | 109.387.80 |
| Реальність .............. | 19.500.00 | „ адмінїстраційний ... | 43.436.13 |
| Друкарня .............. | 25.350.00 | „ убогих ........ | 9.045.53 |
| Бонди .............. | 49.515.00 | „ Народний ........ | 9.702.36 |
| | | „ сирітський ........ | 59.481.76 |
| | **272.516.54** | | **272.516.54** |

Треба згадати, що Укр. Нар. Союз, перевівши реформу законної і справедливої системи, буде з кождим часом зростати в силу. Його будучність законно і фінансово обезпечена.

**Чиж не варта належати до У. Н. Союза? Тож хто дотепер не мав спосібности стати членом У. Н. Союза, нехай старає ся вступити до У. Н. Союза, але нинї. Не відкладайте до завтра, — бо ніхто не знає, чиє завтра.**

Закладайте нові відділи Укр. Нар. Союза в тих місцевостях, де ще нема відділів нашої орґанізації.

Ті, що вже належать до У. Н. Союза, приєднуйте нових членів до Українського Народного Союза.

Записуйте свої дїти до Українського Народного Союза.

Коли хто вже є членом У. Н. Союза, має старати ся, щоби: кожда особа в його фамілїї належала до У. Н. Союза, щоби його краяни, знакомі і приятелї належали до У. Н. Союза.

По всї інформації в справі У. Н. Союза сейчас напишіть до Головної Канцелярії У. Н. Союза на адресу:

**UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Box 76, Jersey City, N. J.**

## ЛИСТ П. ДМ. КАПІТУЛИ ДО А. Р. РАДИ В ФІЛЯДЕЛЬФІЇ, ПА.

П. Дм. Капітула, предсїдатель У. Н. Союза й У. Н. Ради вислав перед двома місяцями письмо на руки о. М. Кінаша, предсїдателя А. Р. Ради в Філядельфії, Па., лист із заявою, що складає уряд заступника предсїдателя сеї Ради.

З уваги, що „Американська Руська Рада" (на зборах у Філядельфії, Па., названо її „Народна Руська Рада", одначе пізнїйше її перезвано на „А. Р. Рада") — досї не оголосила резиґнації п. Капітули з уряду заступника предсїдателя, український загал міг би вважати, що на теперішні виступи А. Р. Ради і часописи „Америки", яку до певної міри треба вважати її орґаном, годить ся також п. Капітула, предсїдатель У. Н. Союза й У. Н. Ради, а за тим до певної міри і ті дві орґанізації.

Для усуненя всяких непорозумінь оголошуємо отсе дословно лист п. Капітули висланий дня 13. липня с. р. на руки о. М. Кінаша, предсїдателя А. Р. Ради в Філядельфії, Па.

Лист звучить:

Високоповажаний Отче Предсїдатель;

Отсим заявляю, що з нинїшним днем складаю невідклично уряд заступника предсїдателя „Руської Народної Ради".

Сю свою постанову хочу пояснити в коротких словах.

Коли у вересни минувшого року Преосв. наш Владика С. С. Ортинський публичним зазивом відкликали ся до Русинів-Українців у Злучених Державах, щоби прибули на нараду до Філядельфії, Па., на день 8-го грудня м. р. і грецько-католицькі парохії дістали порученє вислати на сю нараду своїх представників, куратори грецько-католицької парохії в МкАду, Па., вибрали парохіяльним відпоручником мене і я, принявши сей вибір, прибув на нараду до Філядельфії, Па.

На тій нарадї, як Вам звісно, постановлено оснувати „Руську Народну Раду", яка мала заняти ся церковно-народними справами Русинів-Українців у Злучених Державах, еміґрантів з Ґаличини й Угорської Руси, та вибрано уряд сеї Ради.

До сього уряду вибрано також і мене в характері заступника предсїдателя Р. Н. Ради.

Сей уряд приняв я тому, бо я готовий підперти всяку щиру народну роботу для наших братів на американській земли, а з перших починів Р. Н. Ради виглядало, що вона якраз має се на метї. Можна було сподївати ся, що Р. Н. Рада під зверхним проводом нашого Владики С. С. Ортинського буде стреміти до зєднаня всіх тутешних братів до одної цїли для спільної і згідної працї церковно-народної. Можна було сподївати ся, що цїль сеї нової орґанізації під проводом нашого Владики С. С. Ортинського буде могла усунути дотеперішні безвпинні ворожнечі серед наших братів на американській земли, а привернути згоду і єдність для спільної працї, для спільного народного добра.

І лише в імя народного добра приняв я уряд заступника предсїдателя Р. Н. Ради. А приняв я його мимо того, що чув докори, що більшість сеї нової орґанізації не відносить ся прихильно до нашої найстаршої орґанізації у Злучених Державах — Українського Народного Союза, якого я є головою. Отже зробив я жертву на те лише, щоби показати добру волю, — для спільної народної працї.

По основаню Р. Н. Ради і по проголошеню засад, на яких має опирати ся її дїяльність, мав я і всї мої земляки повне право сподївати ся, що та дїяльність якраз піде тою дорогою згоди і єдности.

Мав я і мої земляки право сподївати ся, що наш Владика С. С. Ортинський яко покровитель сеї Р. Н. Ради і всї її урядники приложать усїх заходів, щоби ті засади ввести в житє.

Однак як же я і весь наш загал розчарував ся у своїх надіях!

Вже сїм місяців минуло, а Р. Н. Рада не пробувала навіть приложити руки, аби ті засади запанували на американській Руси.

Р. Н. Рада не розвивала і не зачала жадної дїяльности. Однак се ще не була найбільша її провина і я ще ждав, може змінить ся на лїпше.

**Та склали ся такі події, які показують, що Р. Н. Рада не то що не принесла жадного хісна для Русинів-Українців в Америцї, а противно, служить лише для ширеня незгоди.**

Покровителем Р. Н. Ради є Преосв. Наш Владика, котрий є зверхником грецько-католицького духовенства у Злучених Державах, яке — сподїваю ся — належить до Р. Н. Ради.

І частина сього духовенства, котре повинно би іти за покликом свого зверхника Владики і покровителя Р. Н. Ради та ширити єдність і згоду, — весь той час, 7 останних місяців використала власне для того, щоби ширити незгоду, виступаючи проти У. Н. Союза та надуживаючи до сього церкви.

Сій акції не положила кінця Р. Н. Рада, хоть була до того покликана і мала на се силу.

І се вже би було достаточною причиною, аби я усунув ся з Р. Н. Ради.

Одначе я ще посунув свою добру волю до крайности і не робив сього кроку, аж — дотепер.

Аж тепер, власне перед кількома днями стала ся подія, яка переконала мене, що я цїлком завів ся у своїх надіях, які покладав на Р. Н. Раду та, що я не можу брати на себе вини за те, що під її покровом творить ся.

Дня 2-го с. м. в ч. 148 часописи „Америки", яка є друкованим орґаном Преосв. нашого Владики, покровителя Р. Н. Ради і в певній мірі орґаном Р. Н. Ради, помістив о. В. Зацерковний, грецько-католицький парох з Йонґставн, Огайо, допись проти Укр. Нар. Союза, повну найпоганїйших обид і зневаг на сю найстаршу українську орґанізацію та її урядників і друкований орґан.

Коли орґан Владики, покровителя Р. Н. Ради, а рівночасно в певній мірі орґан Р. Н. Ради, помістив сю допись без жадних застережень, значить, що вона не є противна засадам сеї Ради. **Се значить, що ті засади цїлком инакші нїж я і мої земляки у Злучених Державах сподївали ся; що се не засади згоди, єдности, і спільної працї, — а противно засади: незгоди, роздору, межиусобиць.**

Урядником такої орґанізації не можу бути анї до неї належати **і тим складаю уряд заступника предсїдателя Р. Н. Ради, про що Вас яко предсїдателя Р. Н. Ради, отсим повідомляю.**

Остаю з високим поважанєм

**Дм. Капітула.**

МкАду, Па., дня 13-ого липня, 1915 р.

## ВІСТИ З КРАЮ.

Львівська ґазета „Українське Слово" в ч. 25. з 6. серпня с. р. подає слїдуючу допись з **Чесанівщини:**

Чесанівський повіт належить безперечно до тої полоси краю, яка найбільше потерпіла через воєнні події 1914—1915. Тут нераз змагали ся ворожі сили з нашими військами, а вистане пригадати, що в осени 1914, коли в жовтни і падолисті бої над Сяном тривали 28 днів, чесанівський повіт був місцем, де відбували ся всїлякі збірки і військові пересуваня московських сил. Вже з початку війни деякі місточка і села зістали страшенно спустошені і спалені.

Жертвами огню впали тодї місточка: Нароль, Липсько, Чесанів і Любачів. Сотки родин зістали без даху, без одежі і засобів до житя; богато з них перенесло ся до сусїдних сїл, богато виселило ся в дальші сторони, оставляючи все на божу волю і досї про них чутка загинула. Про ратункову акцію не могло бути й мови, бо вся інтелїґенція з місточок і сїл ще на початку війни виїхала з повіту. В цїлім нашім повіті остало лише кількох парохів.

Люди оповідають, що коли Москалї займали названі місточка, то дістали від „командирів" приказ „погулять" в Чесанові, в Любачеві і в Немирові (пов. Рава). Що по тім приказї дїяло ся, того не в силї описати пером. Дика товпа московських салдатів, якими проводили козаки (оренбурські і донські), кинула ся передівсїм на жидівські склепи і на полишені помешканя. Зачав ся в білий день „леґальний" рабунок, до якого під грозою нагайки змушували також і деяких мешканців. Зі склепів викидано на улицї або на сьмітє всї товари, а з помешкань меблї, начиня, біле, образи і пр. Відтак обливали нафтою хату із внї або з верху і з димом йшло цїле майно. Жертвами нападу впали також майже всї двори і фільварки. А не треба забувати, що в склепах і в двірських горальнях були тодї нераз велитезні склади горівки і запаси спірту.

Та московська навала уміла використати таку нагоду і ще в останнє добре напити ся, бо, як відомо, в Росії зараз по мобілїзації був оголошений заказ уживаня всякого рода алькоголїв. Підпитий і пяний салдат то нічим дикий звір. Насильства над жінками і молодими дівчатами, майже дїтьми, дїяли ся майже прилюдно, а коли чоловік або инший мущина ставав в обороні поганьблених, то не обійшло ся без кровавих жертв невинних людий. Так примїром в Любачеві — на ринку в білий день зарізано „шашкою" кількох жидів.

В Раві Руській офіцир застрілив рівнож на ринку молоду селянку дівчину з Любичи, яку віз з собою яко бранку, а яка всїми силами боронила ся перед дикими інстинктами російського офіцира.

В Любачеві в домі відомої і загально шанованої родини в присутности батька і матери знасилувано доньку під грозою смерти в разї спротиву або крику. Те саме, лише може меньше трагічно, дїяло ся по селах.

Коли по місточках нашого повіта ще що полишило ся цїле і не знищене, то до решти зістало знищене в часї боїв в червни с. р. Коли по славнім погромі російської армії в маю під Яслом і Горлицями мусїла вона відступити за Сян, то чесанівський повіт був переповнений військами і російським треном. — Тут над річкою Любачівкою захотїли Москалї боронити ся і поробили дуже сильні окопи та підкріпленя здовж ріки, по полях і по лїсах. — Військо одержало приказ боронити ся на смерть і житє — згинути, а не уступити — був клич. На фронтї між Радимном і Сїнявою зібрано 6—8 корпусів. — А були се сьвіжі війска, бо погромлених в Карпатах і над Дунайцем відіслано на зади і заступлено полками, спровадженими з кавказького фронту. Були се переважно Черкеси, Кірґізи, Татари, Башкіри і Монголи. Ті послїдні зі скісними очима викликували серед населеня богато страху і зацїкавленя. Над Любачівкою тривали бої від 8. мая до 15-го червня.

Наперед нищили вони і палили все, що із військових зглядів було для них перешкодою. Палили цїлі села і поодинокі будівлї, але коли і над Любачівкою получені армії справили Москалям страшний погром, то уступаючи, якби з злости і пімсти за свої неудачі, нищили за собою все, що могло мати якусь вартість і значінє для побідної армії. Палили вже не тільки села, але також і лїси, збіжа, городи, овочеві дерева і пр.

Так згорів і майже перестав істнувати Жапалів, одно знайкрасших сїл чесанівського повіта, в якім з двіста кількадесять домів остало 5, дословно пять. При тім згоріла церков, народна школа, костел і цїлий фільварок князя Сапіги з всїми господарськими інвентарями і урядженями. Місцевий парох о. Федонович, який ледви вратував житє, переніс ся до Сурохова, бо тамошний парох погиб трагічно від шрапнеля. Так само згоріли села: Нова Гребля і Липини, — село Суха Воля і Старе Село тільки в части спалені, але зате майже цїлковито спалено присїлки: Козаки, Гамерня, Онишьки, Тереськи і пр. Чесанів і Любачів спалено до решти і розбито кулями. При тім спалили ся в Любачеві майже всї міщанські доми, які в осени 1914 ще були цїлі. З димом пійшли також присїлки і села: Ґурче, Опалка і Островець. Церков в Любачеві сильно ушкоджена.

Те саме дотичить і Чесанова. В цїлім ринку не остав анї один цїлий дім. З величавого „Народного Дому", в якім містили ся всї українські фінансові інституції і полїтичні та товариські орґанізації — лишили ся тільки сильно ушкоджені мури. Передміські загороди і Нове Село в части оцїлїли. Олешицї ще найменьше потерпіли. Згоріло кільканайцять загород коло церкви і кілька жидівських домів в ринку. Натомісць від шрапнелів в часї боїв 15—16 червня згинуло більше нїж 20 людий, що не встигли досить безпечно сховати ся, або завчасу втікти.

Коли до повіта повернули адмінїстраційні власти, то в Чесанові не могли найти поміщеня і тому ц. к. староство й инші уряди перенесли ся до Любачева. Загально говорять, що вже раз на все позістане Любачів повітовим містом. З сїл північної части повіта потерпіли: Улазів, Жуків і Люблинець стар. і нов. — Особливо страшно виглядає Люблинець. Там з 400 чисел домів лишило ся коло 30. Вратовані церков і приходство. Фільварок і млин цїлковито спалені. Спалили ся в селї майже всї деревини, плоти і огороди, так, що люди полишили ся в тім, що мають на собі. З инших сїл зістали ще знищені Рубини, Хотилюби, Горасчь, Гута і Руда рожанецька. В усїх тих селах погибло богато худоби і зрабовано конї, свинї і дріб. — Люди мешкають в пивницях або копають собі ями в земли як в передісторичних часах.

В наслїдок браку одежі, біля, в наслїдок загальної нужди загнїздили ся всякого рода епідемічні недуги, як тиф, дезинтерія і холєра, Для сього повіта поміч стає ся пекучою справою і ми звертаємо на се увагу покликаних чинників.

Варто вкінци згадати, що сьогорічні засіви представляють ся дуже корисно, тільки брак рук до працї і рільничих знарядів.

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

| SUBSCRIPTION: | ПЕРЕДПЛАТА: |
|---|---|
| In United States: $2.00 per year, $1.00 per 6 months, 0.75 per 3 months | В Злучених Державах: на рік $2.00, на пів року $1.00, на 3 місяці 0.75 |
| In Jersey City, Canada and other foreign Countries: $3.00 per year, $1.50 per 6 months, $1.00 per 3 months | В місті Jersey City, до Канади і других країв: на рік $3.00, на пів року $1.50, на 3 місяці $1.00 |
| Single copy 3 cents. | Поодинове число 3 центи. |

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".

При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Jersey City.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL

За всі оголошеня поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає. — Рукописий не звертає ся.

*При всяких нагодах: на вічах, на зборах, при роботі, на забавах, на весілях, хрестинах і т. д. памятаймо про жертви теперішної війни у нашім рідним краю та збираймо як найбільше жертв на ту сьвяту ціль народну!*

# ДОПИСИ.

## З AMSTERDAM, N. Y.

В неділю 12. вересня с. р. відбуло ся у нас представленє п. з. „Наталка Полтавка". В межиактах виголошено декламації: „На чужині", яку віддекламувала п-на М. Пиндик, і „В сьвіт за очи", яку виголосила п-на П. Дядик. Декламації були виголошені з таким зрозумінєм і чутєм, що многі з присутних не могли повздержатись від сліз, а по скінченю нагороджено декляматорки бурею оплесків.

Говорячи про само представленє, мусить ся признати, що воно випало надсподівано гарно. Аматори вивязались зі своєї задачі як правдиві актори. „Наталка" (п-на А. Лохман), в прекраснім народнім строю, зараз на початку очарувала всіх. В своїй грі змалювала вона належито залюблену українську дівчину, яка мимо лихих матеріяльних відносин лишаєсь ся своєму милому вірною і вкінци своє щастє осягає.

„Терпелиха" (пані А. Гулик) вивязала ся зі своєї ролї не меньше знаменито.

„Виборний" (п. Д. Мітулинський) своїм гумором і дотепами забавляв публику через цілий час своєї гри.

Ролю „возьного" віддав п. М. Иващишин дуже добре. Ролю „Николи" віддограв без закиду п. О. Юркевич.

„Петро" п. О. Базарніцький) в подібних ролях вже не раз виступав і тимразом вивязав ся зі своєї ролї як найкраще.

Народні строї і мельодійна українська пісня зробили на слухачів чаруюче враженє і перенесли їх думкою в рідну країну, зрошену теперь кровю і слезами.

На закінченє хор відспівав милозвучно „Де згода в семействі" і на народний гимн „Ще не вмерла Україна".

Комітет, який заняв ся уряджeнєм сего представленя, носить ся з думкою повторити його, а часть доходу віддати на голодуючих братів і сестер в рідним краю.

Така ціль повинна знайти не лиш признанє, але повинна стати для всіх гідним наслідуваня примірoм. Честь комітетови, з в перший мірі п. Н. Вільчинському, який заняв ся сею справою і не жалував труду для так взнеслої справи.

Н. Н.

—o—

## З ROCHESTER, N. Y.

Дня 5. вересня с. р. о 2-гій годині пополудни відбуло ся у нас в церковній гали велике всенародне віче в справі підмоги вдовам і сиротам у старім краю. Галя була виповнена публикою по береги. Наперед виступив на естраду п. Склепкович і представив зібраним новоприбувшого сьвященика, о. Михайла Лисяка, котрого нарід привитав грімкими оплесками. Відтак о. Лисяк отворив віче, обяснив широко його ціль і попросив зібраних о спокій та уважне вислуханє бесідників. Після того покликав на предсідателя віча п. Івана Пастущина. Сей обняв президіяльне місце, виголосив коротку але ядерну промову і покликав на секретарів пп. Василя Пакулу і Василя Луципшна.

Головний реферат виголосив п. Степан Склепкович. Його бесіда тривала півтора години і була дуже цікава. Він розповів докладно історію цілорічної війни, в якій наш нарід станув до завзятої боротьби зі своїм віковим ворогом Москалем, згадав теплими словами за наше юнацтво — Українських Січових Стрільців, за бідні вдови і сироти в старім краю і за те страшне знищенє, яке потерпів наш нарід з рук дикого наїзника. Ціла промова п. Склепковича — се був живий і яркий образ усеї тої нечуваної нужди, яка під пору розпаношила ся в нашій старій вітчині. По скінченю сеї інтересної промови шан. референт поставив низше наведені резолюції, які присутні вповні одобрили і одноголосно ухвалили:

Всенародне віче Українців в Рочестер, Н. Й., котре відбуло ся дня 5. вересня 1915 року, ухвалило отсї резолюції:

1) Взиваємо весь український загал на цілім просторі Злучених Держав і Канади до залишеня всяких спорів і незгоди, котрі в так важну для нашого народу пору наносять шкоду українській справі і українському народови.

2) Взиваємо весь український нарід до несеня як найбільшої помочи потерпівшим вдовам і сиротам у старім краю.

3) Складаємо належну пошану і найвисшу честь полкам Січових Стрільців і взиваємо весь український загал до складаня дарів на цїли дальшої організації Січових Стрільців.

4) Взиваємо нашу парляментарну репрезентацію у Відни, щоби всїми силами старала ся о се, аби по скінченю війни весь укр. нарід як в австрійсько-угорській монархії, так і під забором російським (на случай, як би українські землї не могли бути злучені в одну цілість) одержав повні права і самоуправу, та мав змогу свобідно розвивати ся.

5) Вкладаємо обовязок на делєґата Загальної Української Ради, д-ра Семена Демидчука, щоби в порозуміню з Українцями в Америці приспішив скликанє Українського Сойму.

6) Закладаємо рішучий протест проти насильств російських орд у нашій старій вітчині, проти нищеня нашого дорібку і проти вивозу наших молодих людий в глуб Росії, а рівночасно домагаємо ся, щоби російський уряд як найскорше випустив з неволї наших найвизначнїйших народних діячів.

7) Домагаємо ся від австро-угорської монархії і від її союзницї Німеччини, щоби за пролиту кров нашого народу весь український нарід одержав повну і гідну заплату, а такою заплатою для нас буде утворенє окремої самостійної української держави.

По ухваленю резолюцій говорив ще п. Михайло Рудий про американський розвиток і про давне кріпацтво, а п. Польовий — про значінє і ціль читальні.

Відтак предсїдатель п. Пастущин завізвав зібраних, аби зложили відповідну лепту для бідних вдів і сиріт у старім краю. Підчас збираня жертв зголосив ся ще один бесідник, п. Никола Мурашко, котрий промовив окремо до присутного на вічу жіноцтва. Його коротенька але горяча промова осягнула безперечно намірену ціль, а видно се було з очий вічевиків. Збірка принесла $87.51, які передано касієрови п. П. Макогонови. Предсїдатель подякував присутним за так щедрий дар і приступив до вибору сталого місцевого Народного Комітету. До сього Комітету увійшли отсї пп.: Іван Настущин, предс.; Текля Януш, заст. предс.; Павло Макогон, кас.; Тома Польовий, секр.; Степан Склепкович, Андрій Вуйчишин і Василь Пакула, контрольори; Василь Скробач, Василь Луцишин, Василь Гранковський, Василь Дуда і Катерина Шургот, радні; Іван Бодак, Іван Романів, Теодор Кучмій і Стефан Новак, колєктори.

По виборі членів Народного Комітету п. Пастущин попросив горячо людий, аби не жалували офіри, як колєктори будуть ходити по домах за жертвами.

Віче закінчив відповідною промовою о. Лисяк, а на остатку відспівано народний гимн „Не пора".

Василь Луцишин,
Василь Пакула,
секретарі віча.



# ЛИСТИ З РІДНОГО КРАЮ.

I.

Лист з села Сьвяткова Велика, повіт Ясло писаний 28. червня 1915 до Андрія Янковича в МкАду, Па.

Дорогий Брате! У своїм листі з сего року дорікаєш нам, що ми попереходили на Москалів. Бог з неба знає і видить, що сє неправда. Ми не знали жадних Москалів ані москвофілів, а пізнали їх добре аж тоді, коли вони вдерли ся в наші сторони і стали по свому ґаздувати. Через цїлих пять місяців натерпіли ся ми від них стільки, що того і на воловій шкірі не списав би! Ані ложки страви не могли ми через них зїсти. В нашій хижі мешкав московський капітан і три відділи (цуги) салдатів. На другий день по Михайлї (св. Михаїла) **ті самі салдати, що в нас перебували, підпалили мою хижу. Хижа згоріла, а з нею вигоріла половина нижнього кінця села аж по школу. Ми лишили ся як звірина на поли без будинків і без хлїба. Страшно бідуємо!** Як була у нас битва, то наші мама схоронили ся до хати Рушника, де сиділи цілий час під комином. Гарматна куля перейшла крізь будинок і комин (під лїктя понад головою мами), але не убила і не зранила нікого, хоч в хатї було повно людий. Як будинки палили, то так стріляли з вершків, що кулї як град летїли і через те ніхто не міг з хижі нічого винести. Люди ховали ся по ямах і там ратували своє житє перед смертию. Бог дав, що нікого не поранило, але зате всьо до чиста згоріло! Як зачинала ся війна, то ми складали обильні жертви на австрійський „Червоний Хрест": давали овес і сїно, пекли хлїб, давали гроші і білї хустки. Менї взяли до війська двох синів, а третій син був шість тижнів на форшпанї. Вернув рано о 8-мій годині і зараз спали се віз у возарні. Пятьох форшпанів ще й доси не вернули. **Ми з Москалями не тримали ані їм не служили, бо хочемо остати ся такими, якими були наші діди і прадіди.** Наша церква не згоріла, а згоріли лише паркани довкола неї і фіртки. Я зібрав був трохи людий і разом з ними уратував, що було можна. Ксьондза не маємо тепер нїякого і тільки я сам опікує ся і служу домови божому. **В зимі люди дуже з голоду умирали.** У нас велика посуха, бо від зими не було дощу. Хто що посїяв, то те і засохло в сухій землї. **Яка тепер тут біда, я того описати не годен. Най Вас Бог заварує від такої біди і нужди, яку ми тепер переживаємо! Не забудьте за нас, а Бог за Вас не забуде!** Купити не мож нїгде нічого: анї зерна анї муки. Є лише бандурки (картофлї) і кукурудзяна мука — але дорога! Ми жиємо тілько бандурами. Нема навіть в що обути ся і одягнути ся — ходимо обдерті гірше ніж найбіднїйші жебраки. Як Ваша ласка, то пришліть нам хоч пару боганчів (чобіт). Як кому виросте трошка озимини або конїчини, то не знає, що з тим зробити, бо нема де повозити. В нас була три рази велика битва. Впало досить війська, але цивільним не стало се нічого. Одна біда: **знищили всьо так, що анї перевесла не лишило ся!** В нас мало хто орав і сїяв. Худоби в селї нема. Заледви кільком людям удало ся з тяжкою бідою виховати корову де на дворі або в ямі. Робочої худоби нема жадної. **Деякі люди мали ще до недавна по одному коневи, але і тї Москалї забрали. Менї взяли два конї, чотири бики і одну корову.** Бідним голодуючим людям дають тепер по троха бандури і кукурузяної муки. — Поздоровляю Вас всїх, Василь Янкович.

# ОСТАТНА ПРИГАДКА.

**Пригадуємо всім Українцям з Ню Йорку, Брунлина, Джерзи Сіти, Нюарку, Йонкерс і инших сусідних місцевостий, що**

## МАСОВЕ ВІЧЕ

**в справі заложеня протесту проти вивезеня професора Грушевського на Сибір відбуде ся**

**В ОТСЮ СУБОТУ, ДНЯ 18. ВЕРЕСНЯ О ГОД. 7. ВЕЧЕР.**

**Предсїдателем віча буде проф. університету І. В. Гартман, а промови виголосять:**

**Проф. Гартман і Ф. Слободін, по англїйськи; М. Байдюк, д-р С. Демидчук, Заплатинський, п-нї Луців і др. по українськи, і А. Агарйов по російськи. Українські пісні відспіває Український Хор з Ню Йорку.**

**Між чужинцями є велике заінтересованє, тому ми мусимо масовою участию показати чужинцям, що нас дотикає до живого царське ярмо. Всї як один явім ся вже о год. 7. вечер довкола Купер Юніон Гол, уставлені в лінію!**

# НОВИНКИ.

## ДОКУМЕНТ МОСКОВСЬКОГО ВАРВАРСТВА.

„Львовскій Вєстник", урядовий орґан управи „Военного ґенерал-ґубернаторства Галіцїи" (Галичини), з дати „Львів, среда, 3 іюня (н. ст. 16. червня), 1915 ч. 93, оголосив урядово слїдуюче візванє: „Від Военного Ґенерал-Губернатора Галичини. Оголошенє. В цїли недопущеня до вербунку мужеського населеня Галичини в віцї від 18. до 50 літ житя в ряди австро-угорської армії з тих місцевостий, які опускають російські війска, головний командант російських армій полудневo-западного фронту (с. є. в Галичині) приказав всїх таких жителїв-мущин, кромі жидів, вислати в области російської держави, у волинську ґубернію, поручаючи їм брати з собою родини, домашне майно, рогату худобу і конї. Супроти того поручаю тим особам, які вже тепер задумують виїхати в повісшу ґубернію на свій кошт, користати кромі зі звичайних ще і з надзвичайних („дополнительних") зелїзничих потягів, які будуть відїзджати з головного двірця у Львові щоденно вечером, почавши від (3. с. є. н. ст. 16.) червня. Ті, що виїзджають зелїзницями, мають заосмотрити ся („должни получить") в леґітимації з канцелярії ґенерал-губернатора. Є вказаним, щоби виїзджаючий брав з собою лише невеликий пакунок. — „Львів, дня 2. (с. є. н. ст. 15.) червня, 1915. Военний Ґенерал-Губернатор Галичини, Ґенерал-Адютант, Граф Бобринской".

—o—

## ВІДЗНАЧЕНЯ УКРАЇНСЬКИХ СЬВЯЩЕНИКІВ.

Віденська „Свобода" (ч. 26—27) пише:

Ріжні наші противники з всяких сторін накинули ся з вибухом війни на наших українських сьвящеників, кидаючи на них тяжке підозрінє ворожого заховання супроти австрійської держави. І справді з приводу ложних і злобних доносів богато з поміж українських сьвящеників, найлїпших австрійських патріотів, невинно потерпіло, богато безвинно з них сиділо і в Талєрґофі та в инших австрійських і угорських вязницях. Та правда остаточно вийшла на верх, невинних українських сьвящеників увільнено від всяких замітів злочинного поступованя або нельояльности супроти австрійської держави, а сї, котрі остали на місци і пережили тяжке московське пановане і на місци дали докази великого пожертвованя і горячого австрійського патріотизму, тепер по повороті наших властий дістають признаня а навіть високі відзначеня від наших властий. Доси урядова Віденська ґазета оголосила цілий ряд українських сьвящеників, відзначених хрестами заслуги за хоробре поведенє перед ворогом, а одно з послїдних чисел тої ґазети доносить знова, що наш старенький Монарх надав золоті хрести заслуги з короною на стяжці медалї хоробрости слїдуючим українським сьвященикам: о. Йову Левицькому, пароховив Зеленій пов. Надвірна, о. Василеви Небиловцеви, пароховив Перегінську пов. Долина, о. Григорієви Сапруці, сотрудникови в Перегінську і о. Михайлови Левицькому, пароховив Княжівськім пов. Долина. Надання високих відзначень українським сьвященикам за їх хоробре і патріотичне поведенє перед ворогом опрокидує всї клевети наших противників кидані у звісним нам їх інтересї на українське духовеньство.

—o—

## З ТОВАРИСТВА „ПРОСЬВІТА" У ЛЬВОВІ.

Дня 9. серпня 1915 відбуло ся перше засїданє присутних у Львові членів Головного виділу Товариства „Просьвіта". На засїданю явили ся пп.: д-р Евген Озаркевич, містоголова; Ярослав Колтунюк, член контрольної комісії; д-р Вол. Бачинський, член правничої комісії; Мик. Творидло і Осип Скрентович, члени економічної комісії; д-р Пежанський і д-р Ів. Крипякевич, члени видавничої комісії; Юл. Мудрак, член адміністрац. комісії і Мик. Яцків, судовий куратор на час російської інвазії. Засїданє отворив п. радн. д-р Озаркевич, витаючи всїх у тру даїну хвилю, коли товариство, закрите російськими властями, може наново розпочати свою хосенну для українського народу дїяльність. — Опісля зложив звіт з адміністрації судовий куратор Мик. Яцків. В дискусії, яка при сїм розвинула ся, піднесено повну пожертвованя дїяльність п. Юл. Балицького, котрого стрінула за се доля засланя. З черги рішено розпочати сейчас дїяльність товариства і в тій цїли введено в житє видавничу комісію, яка має в найкоротшім часї зладити першу в сїм роді членську книжку. Для полагодженя біжучих справ отворено постійну канцелярію з урядовими годинами від 11—1. Аж до повороту п. дир. Гапяка поручено веденє канцелярії д-ру Пежанському і Миколї Яцковому. До контрольної комісії вибрано п. Яр. Колтунюка і п. Скрентовича. Засїданя виділу мають відбувати ся як давнїйше кождого вівтірка. Наконець рішив виділ звернути ся до всїх філій і читаль з зазивом, щоби сейчас розпочали свою дїяльність по думці поміщеної в „Українськім Слові" відозви; до членів знов, щоби спіпили товариству з помочию і складали залеглі членські вкладки.

—o—

## „СВОБОДА" — ПАНСЬКА ҐАЗЕТА.

„Народна Воля" в 71. ч. з 11. с. м. пише:

„Переживаємо дивні часї і можемо сподївати ся всїляких надзвичайних явищ в політиці, атмосфері, а навіть і в „Свободї". В ч. 102 ся пансько-поважна ґазета помістила на здивованє усьому пролєтарському мирови соціялістичний гимн „Червоний Прапор". Факт є фактом і ми українські пролєтарі на дармо не ломим собі голов, шукаючи причин сього чудового „явлєнія", але здіймімо шапки і гукнім „Славно! — бабусю „Свобода" — частуй нас такими колачами частo і частїйше!"

„Свобода" має тепер около 20.000 читачів, або иншими словами 20.000 панів. Дїйсно дивні часи.

Але тепер мусимо вважати, аби хто з нас, борони Боже, не вийшов на улицю без кравитки, бо готова нас „Народна Воля" знов скасувати з панів. Треба тримати ся „штанду"! Як пани — то пани, то нема ради!

## ПЛАЧ ЛУЦИКА В КАНАДІ.

Колись Луцик зпід Бескида
Так тяженько не думав,
Бо ся в лучшім щастю видів
І горівку попивав.

*
* *

Коли цар, шинкар преславний
Ще горівку шинкував,
Луцик не був православний,
А з царем уже тримав.

Як засяде коло бари,
А припадком ти прийдеш, —
Співать мусиш з ним до пари:
„Пити чи ні — все умреш!"

Гей, які то часи були,
Як той цар ще був шинкар:
Луцик радість спивав з бочки
І всі сльози лив в пугар!

І як смуток плив із серця,
Або радість як плила, —
Вбирала ся душа в перця
І поезія була.

Героїчні часи були,
Та минули ся як сон: —
Мої пісні полинули
Гень під царський злотий трон.

*
* *

Але того щастя мати
Давно в темнім гробі спит;
Не хочу ю споминати,
Бо жаль серце роздавит.

*
* *

Ніби час новий приходить,
Ніби цар уже не цар,
Бо „політику" зміняє
І кричить: „Я не шинкар!"

І дійствительно горівки
Не шинкує уже цар,
А зібрав усю і вилив
На „атєчества" вівтар.

За царем пійшов я смирно
І горівки ся відрік,
І, як бачите, не пю я
Ні не їм її вже рік.

Для „атєчества" на старість
І царя так пощу я,
Та зі мною цілий рік вже
Постить муза теж моя.

Як вам звісно, русскі братя,
Піч тому лише горить,
Що господар чи ґаздиня
Дрова в неї все гатить.

А також поет русский
Пісні сипле на папір,
Як горівочки дістане
Або пива кілька мір.

Дух тоді стає крилатий
І лабатий як нацап
І по хмарах уганяє
Як по горах дурний цап.

Коли є вже „вдохновенє"
Від горівки і від хмар,
Тоді йде „стихотворенє"
З вдячности за велий дар.

Але нині, господине,
На горівку в мене піст: —
Днесь без неї моя муза
Сховала під себе хвіст!

Моє серце з туги вяне,
Як погляне і узрить,
Що та муза куцохвоста
Як фонетика сидить!

Як би в мене бук на неї,
Я би їй ще показав,
За хвіст її би вчіпив ся
І під хмари так пігнав!

*
* *

Але того щастя мати
Давно в темнім гробі спит,
Не хочу ю споминати,
Бо жаль серце роздавит.

*
* *

Аж раз мені в сні щось снить ся,
Й ніби каже: Попробуй
Ще „айскрімом" збудить музу,
Вставай скоро, не дармуй!

Вотав я, йду до Вінніпеґу,
Просто в перший „кенді-стор"
Й за два никлі „вордилюю"
Чистий „айскрім", „нотінґ мор!"

А тимчасом окуляри
Закладаю на свій ніс;
Грек гадає, що то чари
Я до штору 'му приніс.

Але що ти, дурний Греку,
Розумієш ся на тім!
Перед себе кладу теку
Й рівночасно „айскрім" їм.

„Айскрім" добрий, бо з „пічесів"
Або з „чоколейт" він був,
А може і з „ганелберіс",
Не тямлю уже, забув.

Тож я скоро з ним ся справив
І тарілку облизав,
Але настрій поетичний
Приходити й не гадав.

А чорти з тобою, Греку,
То такий то твій „айскрім"?
Подивись на мою теку,
А побив би тебе грім!

Я-ж по тобі сподівав ся,
Що ти збудиш в мені дух
Стихотворний, що на Руси
Твердо-русский зробить рух!?

А тимчасом пійшли никлі,
А за ними і „айскрім";
Таріль чистий лиш остав ся
Й тека чистая при нім!

Що-ж робити, господине,
Без горівочки не йде;
Від „айскріму" тепер Луцик
Вже поетом не буде!

Біль великий, жаль тяженький,
Жаль давно минулих літ,
Жаль часів, як стих за стихом
Сипав ся як з грушки цьвіт!

Чи ти бачиш, государю,
Православний русский цар?
Яку жертву я приношу
На „атєчества" вівтар?

Чи ти бачиш, що горівку
Кинув я з тобою враз?
І поезій вже не пишу,
Відколи є твій указ!?

Чи ти бачиш мою муку,
Котру в собі я давлю?
І стихи мої, котрих я
На папір уже не ллю?

Чи ти бачиш, що без води
„Духа русского" нема?
Чи ти чуєш, що без духа
Муза теж моя німа?

Чи ти бачиш, що та муза
Вже не плодить нич стихів?
Чи ти чуєш, що я — Луцик,
Занїмів, закаменів?

Ой, не бачиш, ой не чуєш,
Бо хоч як твердий ти цар,
То би змяк на сей мій голос
І прислав для мене дар!

Про сей дар, мій білий царю,
Знає уся русска твар,
Се, преславний государю,
Повний русский наш пугар!

*
* *

Але того щастя мати
Давно в темнім гробі спит;
Не хочу ю споминати,
Бо жаль серце роздавит.

Написав Данило Панїкадило.

## ОГОЛОШЕНЯ НАРОДНОЇ КАНЦЕЛЯРІЇ.

Звертаємо увагу всіх наших Земляків в Америці, що Українська Народна Рада отворила щойно бюро під назвою „Народна Канцелярія" для уділюваня пояснень і інформацій при зносинах зі старим краєм.

До обсягу діланя „Народної Канцелярії" належить:

1) Посередничити в пересилці листів до старого краю. Належитість виносить 25 цнт. (В тій сумі містить ся вже оплата листу до старого краю, оплата листу зі старого краю і оплата листу до посилаючого).

2) Уділювати інформацій і вишукувати місце побуту кревних або знакомих в старім краю. Належитість на покритє коштів, переписки і оголошеня виносить 50 цнт.

3) Посередничити при пересилці гроший до старого краю. Гроші пересилаєть ся через найпевнїйші компанії і по найвисшім курсі.

4) Уділювати ради і вказівки в справах спадкових, військових і т. п.

Інформації і ради, які мають значінє для ширшого загалу, будуть стало оголошувані в „Свободі".

„Народна Канцелярія" стоїть в зносинах зі всіми важнїйшими комітетами і товариствами в старім краю.

Просимо відносити ся до нас з повним довірєм. Бюро заложене не для зисків, але для охорони наших земляків перед визиском.

Цїлий чистий зиск з доходів бюра призначений на „Фонд визволеня України".

Отсим повідомляємо всіх інтересованих, що листи до старого краю відсилаємо кождого тижня, покористуючи ся найдогіднїйшими кораблями. Окремих посьвідок на вислані листи ми не пересилаємо, хиба на случай, коли лист до старого краю був реджістрований (пересилка реджістрованого листа до краю коштує 40 ц.).

Гроші передаємо до пересилки кождої пятниці. Тому хто бажає собі, щоби гроші відійшли до старого краю, повинен постарати ся, щоби до четверга находили ся вони в наших руках. Посьвідченє банку на висилку гроший посилаємо точно того дня, коли гроші зістали до краю вислані.

—o—

Всі чеки, монї ордери і листи адресувати і посилати на адресу:

INFORMATION BUREAU,
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Народна Канцелярія
„Укр. Нар. Ради" в Америці.

### До Хвальних Українських Товариств і Комітетів парохіяльних в Дітройт, Міш.

Отсим подаєть ся до відома, що місцева „Українська Народна Рада" в Дітройт, Міш., рішила ухвалою на засіданю дня 12. вересня б. р. уладити „теґ-дей", то є збірку добровільних жертв по улицях для потерпівших у теперішній війні Українців. В тій справі місцева „Українська Народна Рада" взиває місцеві українські Товариства і Комітети парохіяльні до висланя своїх відпоручників на спільну нараду в цїли уладженя „теґ-дей". Ся нарада відбудеть ся дня 26. вересня, то є в неділю, о год. 4-тій пополудни, в сали парохіяльній при ул. Сікот, ч. 82.

В єдности сила!

За Виділ: Андрій Блащук, рекордовий секр.



## ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

(За оголошеня поміщені в сій рубриці платить ся по 1½ цента за кожде слово за однораз[о]ве поміщенє, а за дальші поміщеня по 1 цнт. за слово за кождочасне поміщенє. — Оголошень женитьби не приймаєсь.)

Пошукую у важній справі ЄЛЕНУ САХАРЧУК з села Камінки, повіт Серет, Буковина. Перед роком перебувала в Монтреал, Канада. Хто би о нїй знав або вона сама зволить зголоситись на адресу: Peter Lazarenko, P. O. Ardberg, Robertson, Ont., Canada. 110-112

Ілія Ластівка з Шубранця пошукує своїх нипотів або сестричних синів, котрі перебували в Саскачевані, Канада, а іменно: ЮСТИНА МАҐАЛЕВИЧА, НИКОЛУ РАДИША і ЮСТИНА РАДИША, родом з села Шубранця, пов. Черивці, Буковина. Хто би о них знав або вони самі, нехай зголосять ся на адресу: Alex Lastiwka, Box 63, P. O. Ford, Ont., Can. 109-11

ПП. В. БАВОЛЯК з Актон, Онт., В. КОЗА з Савона, Б. Коз. і В. КАЧУРОВСЬКИЙ з Вінніпеґ, Ман. зволять подати свої докладні адреси до адміністрації „Свободи". Справа дотичить висланої ними передплати на „Свободу". 109—



В важній справі просить ся о подане адреси ВП. П. Т. ТАЛПАША, родом з Лабови, повіту Сандецкого. Сам, або хто би знав про його адресу, зволить ласкаво донести на адресу: о. Ст. Подлуский, 340 — First St., Troy, N. Y. 108-110

Пошукую в важній справі своєї жінки МАРІЇ МУРЗА, котра з донькою Анною перед 14 роками мене опустила. Має перебувати в Мілвокі. Прошу Тя жено, зголоси ся а всьо Тобі прощу. Сама, або хто би знав про її адресу або смерть зволить ласкаво зголоситись на адресу: Mike Murza, 340 — First St., Troy, N. Y. 108-110

ПРИЙМЕ СЕЙЧАС ПОСАДУ до заряду домом у сьвященика, знаменита кухарка, працьовита і інтелиґентна женщина. Ласкаві зголошеня просить ся висилати на адресу: Posada, c/o „Svoboda", 83 Grand St., Jersey City, N. J. 107-110

Прошу ОЛЕНСУ СИДОРАКА або його сестру, щоби зголосили ся до мене по лист, який прийшов зі старого краю від Вашого брата Романа Сидорака, котрий служить при Січових Стрільцях враз з моїм братом в Галичині. — Роман Сидорак, пов. Бережани. — Адреса: Tekla Shawinska, 524 E. 5th St., New York, N. Y. 108-110



РОДИМЦІ! ЗБИРАЙТЕ ЖЕРТВИ НА ФОНД ВИЗВОЛЕНЯ УКРАЇНИ.



РОДИМЦІ! ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.



Читайте руські книжки і газети бо часте читанє веде до просьвіти, а просьвіта — се сила.